[före]

Så här ser det ofta ut i mycket gamla bjälklag. Under de kraftiga, och inte alltid raka, bjälkarna har man spikat fast brädor och under dessa finns vass och putsbruk. Ovanpå brädorna finns trossfyllningen, som kan bestå av torvströ, sågspån, kolstybb eller kalkgrus.

TIPS

Välj en konstruktion med bra brandskydd. Dubbla gipsskivor och trossfyllning av mineralull ger en bra ljud- och värmeisolering, men även bra skydd mot brandspridning. Gipsskivor antänds inte så lätt, och när elden bryter igenom tar det tid för den att sprida sig eftersom mineralull inte brinner förrän vid höga temperaturer.

VIKTIGT

Frilagda bjälkar ska ha tillräcklig bärförmåga om de utsätts för brand. Så länge bjälkarna finns bakom puts, tar det längre tid för dem att börja brinna. När de friläggs ska de klara 60 min brand utan att bryta ihop. Det är sällan problem i äldre hus där bjälkarna är kraftiga.

På sidan av bjälkarna har vi monterat stålreglar, som gipsskivorna skruvas fast på. Hålrummet fylls helt med mineralull. Här fästs de första gipsskivorna.

[efter] **Det nya gipstaket har flyttats upp en bit och hamnar mellan takbjälkarna, vilket ger större takhöjd. Visserligen är det bara mellan bjälkarna, men rummet ser större ut och den effekten förstärks av att allt målas vitt.**

Gör Det Själv

LÄTT SVÅRT

SVÅRIGHETSGRAD:
Det är enklare och går snabbare att använda reglar av metall i stället för trä.

TIDSÅTGÅNG:
3–5 dagar för ett rum (exklusive torktider för färg)

PRISBILD:
Cirka 400 kr per kvadratmeter

HÖGRE TILL TAKET – med frilagda bjälkar

Det gamla, fula putsade taket i källaren plockas bort, och i stället sätts ett nytt tak av gipsskivor och metallreglar upp. Men inte under bjälkarna utan mellan dem. På så sätt blir det högre till taket, som dessutom blir snyggare när man kan se bjälkarna.

I många äldre villor är det lågt till tak i källaren, men det går att skapa mera höjd om du bara river ner det gamla taket och sätter upp ett nytt. Inte under bjälkarna utan mellan dem. Då får du 3–4 cm högre till taket under bjälkarna och mellan dem vinner du ytterligare cirka 10 cm. En annan fördel med denna insats är att både ljud- och värmeisoleringen förbättras.

Till det nya taket används metallreglar som fästs på bjälkarna. Utrymmet mellan bjälkarna fylls helt med mineralull och till sist skruvas dubbla gipsskivor fast under reglarna.

Om du hellre vill använda träreglar, så gör du det. Men det går snabbare och är billigare att arbeta med metallreglar.

Sätt upp stålreglar

1 Först ska det gamla taket rivas ner. Det görs lättast med kofot. Arbetet dammar mycket och du måste därför använda mask. Skydda också ögonen och se till att vädra ordentligt i rummet.

Såga till ett par klossar på 90 mm som motsvarar tjockleken av två mineralullsskivor.

2 Håll en avståndskloss mot brädorna (när du ha kollat om de sitter vågrätt) och skruva sedan fast profilerna (reglarna) på bjälkarna. Då hamnar de på samma avstånd från brädorna överallt i rummet.

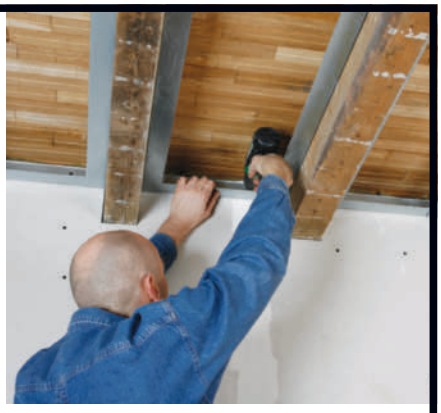

3 Fäst vinkelprofiler på väggarna mellan bjälkarna. De placeras ovanför de profiler som du har fäst på bjälkarna och ska sedan bära mineralullen i kortändarna. Profilerna klipps lätt i önskade längder med plåtsax.

Så här är taket konstruerat

Ovanpå bjälkarna (A) ligger golvbrädorna (B). Vinkelprofiler (C) fäst på bjälkarna och de första mine-ralullsskivorna (D) sätts i spänn utan att pressas. Monteringsprofiler fästs på var 45:e cm på stål-reglarna, och nästa skikt mineralull (E) läggs på plats. De första gipsskivorna (F) fästs på 5–10 mm avstånd till bjälkarna. Foga med akrylfogmassa (G) och montera de sista gipsskivorna (H).

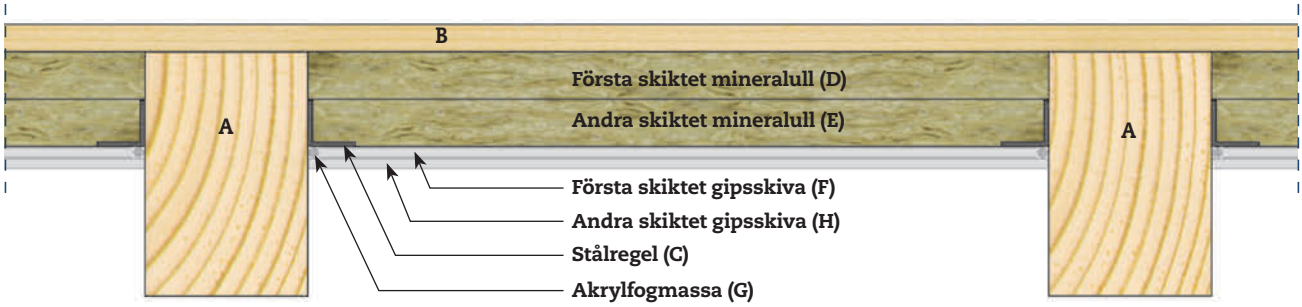

Isoleringen

Taket isoleras i två omgångar med mineralull, men om du vill kan du ersätta två 45 mm skivor med en 95 mm skiva. Mineralullen ska sitta lätt i spänn mellan bjälkarna, men utan att pressas fast.

Om du använder två skivor kanske den översta sjunker lite i mitten innan den undre, som vilar på stålreglarna, kan stötta den. Dra ev. fast en skruv mitt i isoleringen så att den hålls på plats innan gipsskivorna sätts upp.

DETTA HAR ANVÄNTS

Material

13 mm gipsskivor:
- 90 cm breda skivor **(F)** och **(H)**

45 mm tjock mineralull, ev. 95 mm:
- Isolering **(D)** och **(E)**

Dessutom:
- Vinkelprofil, typ H50 **(C)**
- Monteringsprofil (typ S 25/85)
- Gipsskruvar, 35 mm
- Gipsskruvar, 45 mm
- Gängskärande skruvar, 13 mm
- Akrylfogmassa **(G)**
- Grovspackel
- Finspackel
- Armeringstejp
- Div. färg

Specialverktyg
- Plåtsax

Använd alltid skyddsglasögon, ansiktsmask och handskar när du arbetar med isolering.

1 Sätt fast de övre mineralullsskivorna mellan bjälkarna, så att de sitter i spänn. Undvik att skära isoleringen i småbitar. Ju längre remsor du får upp på en gång, desto bättre. Om isoleringen hänger i mitten kan den fästas med en skruv.

Skjut in listen mot väggen och överför märkena för tvärreglarna till bjälkarna.

2 Markera på en list var de tvärgående monteringsprofilerna ska placeras. Håll helst 45 cm avstånd eftersom det motsvarar bredden på en halv skiva. Här använder vi skivor på 90 x 240 cm.

Lägg monteringsprofilerna på stålreglarna, rätta till dem efter märkena och fäst dem med korta plåtskruvar.

3 Klipp ut de tvärgående monteringsprofilerna. Det går snabbt med plåtsax. Klipp från två sidor, vik och klipp av resten. Profilerna ska klippas så att de blir 1 cm kortare än avståndet mellan bjälkarna.

4 Lägg nu upp det andra skiktet mineralull mellan de tvärgående monteringsprofilerna, som håller det första skiktet mineralull på plats. Skär isoleringen så att den sitter i spänn när den sätts upp, men utan att den pressas ihop.

Gipsskivorna

När isoleringen är på plats, är det dags att skruva fast dubbla gipsskivor under stålreglarna. Och det är viktigt att du inte nöjer dig med endast en gipsskiva. Med två skivor får du bra ljudisolering.

Trossfyllningen bestod ju av kalkgrus, som isolerade mot ljudgenomträngning och dessutom hade brandhämmande effekt. Samma effekt kan du uppnå med de dubbla gipsskivorna.

Det översta skiktet skärs så att det är en fog på 5–10 mm runt om. Den fylls med akrylfogmassa, som också medverkar till ljuddämpningen. Vid montering av gipsskivorna ska du se till att skarvarna inte hamnar rakt ovanför varandra. Förskjut skivorna en halv längd.

1 Sätt upp de första gipsskivorna med några få skruvar när du har skurit skivorna i rätt format. Kontrollmät avståndet mellan bjälkarna, för i äldre hus kan det vara olika avstånd mellan dem, liksom bjälkarna kan vara olika grova.

2 Fyll springan mellan bjälkarna och gipsskivorna med akrylfogmassa och lägg på rikligt, så att fogen verkligen fylls igen. Ljud kan lätt finna små sprickor och tränga igenom. Fortsätt sedan med nästa skikt gipsskivor.

Fäst gipsskivorna med skruvar på cirka var 20:e cm i stålreglarna.

3 Det andra skiktet gipsskivor sätts upp. Skivorna ska skäras till för att passa så exakt som möjligt mot bjälkarna. Börja vid väggen med en halv skiva, om du satte upp en hel skiva längst upp. Då förskjuts skarvarna cirka en halv skiva.

4 Tryck fast armeringstejp mitt över fogen mellan skivorna. Om du har vänt skivorna "vinkelrätt" mot bjälkarna får du försänkta kanter i varje fog. Fäst först tejpen och lägg sedan på grovspackelmassa.

Om det finns små springor mellan skivorna och bjälkarna, kan du täppa igen dem med akrylfogmassa.

5 Nu ska alla fogar spacklas igen. Börja med en något grövre spackelmassa, som pressasa in ordentligt i fogarna. När massan har härdat spacklas två gånger med finspackelmassa. När den ändrat färg och blivit vit är den torr.

SÄKERHET

Skydda dig när du isolerar. Det är extra viktigt att du använder ansiktsmask, skyddsglasögon och handskar. Skydda huden med t.ex. en overall för fibrerna i mineralull kliar fruktansvärt.

TIPS

Skapa en stark fog mellan gipsskivorna. I verkligheten är skivorna inte 90 cm breda, utan endast 89,8 cm. Om de fästs på var 90:e cm får du en fog på 2 mm mellan dem. När du sedan pressar in spackelmassa i springan får du en stark och hållbar fog.

Källarrummet har förvandlats till ett ljust och härligt allrum med förnuftig takhöjd, eftersom taket har lyfts upp mellan bjälkarna.